

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» KEYС-МЕТОДОМ ДЛЯ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ У ЗАПОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

В. І. Клименко, І. В. Гриневич, О. С. Пушина

Запорізький державний медичний університет

Вступ. На сьогоднішній день велике значення набуває використання інтерактивних методів навчання і виховання, які дають можливість підвищити ефективність навчання та якість знань, а також формувати необхідні професійні вміння майбутніх фахівців [1].

Метою даної статті є аналіз використання кейс-методу для студентів 3 курсу міжнародного факультету, які навчаються англійською мовою. До питань розгляду також належить основна функція даного методу, яка полягає в отриманні студентами навичок вирішування складних неструктурованих проблем, які неможливо вирішити аналітичним способом. Без базової освіти використання методу аналізу ситуацій неможливо, бо кейс-метод сприяє саме поглибленню та закріпленню знань і вмінь, які були отримані на попередніх заняттях та інших кафедрах, установленню зв'язку теорії та практики, розвитку навичок аналізу й критичного мислення, формуванню вмінь студентів аналізувати ситуацію, робити висновки, приймати відповідні рішення [5]. Все знати неможливо, але вміти швидко реагувати на проблемне питання та вирішувати його – цілком реальне вміння. Та якщо не буде глибоких теоретичних знань і наполегливого тренування, прийняти правильне рішення за короткий час буде значно складніше. Ось чому ситуаційну методику навчання вкрай необхідно ввести у процес підготовки спеціалістів, у професійній діяльності яких домінує ситуаційне знання і ситуативна діяльність, з метою надання майбутнім кваліфікованим спеціалістам певної динамічності, здатності постійно діяти на результат у нестандартних ситуаціях [2].

Основна частина. Метод кейсів одночасно поєднує в собі дві характеристики, які і зумовлюють можливість розвивати в студентів гнучкість мислення, адаптованість до будь-яких ситуацій, ініціативність, самостійність у прийнятті рішень і разом з тим уміння працювати в колективі, творчий підхід до вирішення проблем. Зазвичай кейси складають на основі реальних ситуацій та з досвіду людей, які мали справу з даними проблемами у сфері охорони здоров'я. Особливі способи використання цього матеріалу у навчальному процесі, що сприяють розвитку навичок аналізу й критичного мислення, виступають другою і не менш важливою складовою методу проблемних ситуацій. Сьогодні, практично неможливо навчати молоді старими методами, викликати пізнавальний інтерес у студентів, спрямувати їхню розумову діяльність. [3]. Беззаперечним також є той факт, що кейс-метод розвиває найширший спектр вмінь, які сприятимуть розвитку майбутніх фахівців, формуватимуть їхні особистісні якості та компетенції, серед яких аналітичні, практичні, творчі, комунікативні соціальні навички [4].

Під час проведення практичних занять з «Основ біоетики та біобезпеки» у Запорізькому державному медичному університеті (ЗДМУ) студенти після обговорення теоретичного матеріалу та ознайомлення із методичними рекомендаціями щодо теми заняття, розпочинають роботу у групах. В середньому, кожна група складається з 4-5 осіб. Кожна група отримує свій кейс, та протягом 5-10 хвилин

обговорює зміст кейсу, розподіляють ролі та обирають біоетичний принцип чи теорію, яка і стане фундаментом презентації кейсу. На цьому етапі, кожен має право висловитись та обґрунтувати свою точку зору. Добре підготовлений, якісний кейс генерує інтерес та зацікавленість в студентах, провокує конфлікти та розбіжності у поглядах, учасники отримують можливість відрізнити правові аспекти від моральних та етичних. Крім того, в процесі дискутування думки студентів можуть істотно та кардинальним чином змінюватися під тягарем доказів інших студентів, що є надзвичайно важливим в ставленні майбутнього лікаря, отже «в спорі народжується істина». Після цього, студенти розпочинають «рольові ігри» та публічно презентують розбір свого кейса. Студенти обирають ролі медичного персоналу, пацієнтів, родичів, адміністрації медичного закладу та інших стейкхолдерів, під час виконання своєї «ролі», кожен має змогу побувати у реальній життєвій ситуації, оцінити і усвідомити проблему з різних поглядів. Під час таких «рольових ігор», розвиваються навички професійного медичного мовлення, вміння аргументувати, відстоювати свою точку зору, вести цивілізовану дискусію, отримати досвід публічних виступів та інші професійні компетенції. Після виступу кожної групи, кейс розбирається усіма студентами та викладачем, кожен має право виступити та висловитись, обґрунтувати свою точку зору. Саме під час під часу розбору кейсів, в процесі спорів та дискусій народжується істина, у студентів відбувається «кристалізація» ідеї, чому у даній конкретній ситуації етичніше поводитись та поступати так, а не інакше, і це знання, можливо, залишиться із ними на все професійне життя, стане алгоритмом поведінки у складних, конфліктних ситуаціях. Крім того, обговорення кейсів за допомогою «рольових ігор» сприяють розвитку емпатії, підвищенню емоційного інтелекту, удосконалюється здатність знаходити компроміс та рішення за принципом «виграв-виграв», здатність оцінити майбутні можливі наслідки з усіх боків. Суперечливість у виконанні кейс-методу має велику кількість переваги. Якщо вчитель намагається позбавитися суперечностей у викладанні матеріалу, і фокусується лише на постулатах, фактах та принципах біоетики, студенти запам'ятовують викладений матеріал як догму, але це не надає їм можливість розвинути критичне мислення та вміння аналізувати. Завдання викладача бути не лише тьютором-наставником, а і фасилітатором процесу, «дати не рибу, а вудочку й навчити ловити рибу». Під час таких занять розвиваються горизонтальні комунікації між студентами, на відміну від лекційних занять із жорстким ієрархічним інформованням. Для студентів становиться зрозумілим, що думка кожного важлива, що всі погляди та думки мають право на існування. Переваги КМ- в усіх студентів рівний доступ до інформації, що обговорюється, погляди кожного набувають потрібного поважного розгляду, кожен студент має змогу взяти участь у обговоренні.

Для оцінки ефективності використання кейс-методу співробітники нашої кафедри розробили анкету з питань

нями про стать, вік, країну, ставлення до дисципліни та з оцінкою лекційного матеріалу, семінарських та практичних занять, відношенням до кейс-методу. В анкетуванні приймали участь 62 студенти 3 курсу II міжнародного факультету, які навчаються англійською мовою: 71% (44) із Індії, 29% (18) із Африки; середній вік 20,5 років, 55% (34) – чоловіки, 45% (28) – жінки. 84% (52) студентів вважають використання кейс-методу у навчанні перспективним, цікавим та сприятливим у спілкуванні між колегами, пацієнтами та родичами пацієнтів. Така форма навчання дає можливість не загрузнути у рутині, а розібратися у складному питанні біоетики. 95% (59) студентів вважають, що навчання кейс-методом під час занять з «Основ біоетики та біобезпеки» сприяє розвитку критичного мислення, що є невід'ємною умовою професійного розвитку студентів медичних вищих.

Висновки. 1. Використання кейс-методу під час занять з дисципліни «Основи біоетики та біобезпеки» викликає студентів активно залучатися до обговорення біоетичних аспектів та потребує від учасників розвивати свої навички критичного мислення, таким чином, як жодний з інших методів.

2. Оскільки розв'язання кейсів проходить під час роботи у групах, студенти навчаються адаптувати ти пристосовувати свою позицію в світі та контраргументів своїх колег, оскільки в групах навчаються студенти із різних країн, це надзвичайно сприяє розвитку комунікаційних навичок.

3. Розв'язання кейсів за допомогою «рольових ігор», надає можливість краще усвідомити кейс та глибинно обміркувати етичні та моральні аспекти.

4. Водночас, застосування під час практичних занять з дисципліни «Основи біоетики та біобезпеки» кейс-методу,

допомагає розвинути в студентах найголовніші здібності та компетенції, такі, як: можливість досліджувати, збирати та аналізувати дані для підтвердження своїх думок, здатність не критикувати, а критично оцінювати іншу точку зору, здатність аргументовано відхиляти критику своєї позиції.

5. Рішення, що приймаються під час обговорення біоетичних кейсів впливатимуть на життя самих студентів – майбутніх лікарів та їх пацієнтів.

Література

1. Ковальчук Г. О. Активізація навчання в економічній освіті: Навч. посіб. – Вид. 2-ге, доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 298 с.

2. Ситуационный анализ, или Анатомия Кейсметода / Под ред. Ю.П. Сурмина. К.: Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.

3. Ягоднікова В. В. Кейс-метод (Casestudy) як форма інтерактивного навчання майбутніх фахівців / Ягоднікова В. В. // Секція «Педагогічні науки», підсекція № 5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2008/Pedagogica/25496.doc.htm.

4. Гладких И.В. Разработка учебных кейсов : методические рекомендации для преподавателей бизнес-дисциплин / И. В. Гладких. С.-Петербург. гос. ун-т. Высш. шк. менеджмента. – 5-е изд., испр. и доп. – СПб. : Изд-во Высш. шк. менеджмента, 2010. – 96 с.

5. Бобухуджаев Ш.И., Юлдашев З.Ю. Инновационные методы обучения: особенности кейс-стади-метода обучения и пути его практического использования. / Ш. И. Бобухуджаев, З. Ю. Юлдашев. – Ташкент, 2006. – 88 с.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОБІОЛОГІЯ, ВІРУСОЛОГІЯ ТА ІМУНОЛОГІЯ» НА ФАКУЛЬТЕТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

С. І. Климнюк, М. С. Творко, О. В. Покришко, Н. І. Ткачук, Г. Р. Мальярчук

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»

Медична освіта України дотримується загальноєвропейського напрямку розвитку. Вагомою умовою досягнення цього завдання є впровадження змін і в сучасну систему вищої медичної освіти держави. Це зумовлено соціально-економічними, суспільно-політичними перетвореннями, які нерозривно пов'язані із необхідністю забезпечення високого рівня знань студентів.

Особливі вимоги ставляться до організації навчального процесу іноземних студентів, адже він повинен забезпечити інтеграцію з міжнародною системою освіти, де існують свої вимоги і критерії успішності.

Викладачі кафедри мікробіології, вірусології та імунології ТДМУ з відповідальністю відносяться до поставлених завдань. Для активізації розумової діяльності на кафедрі використовуються різні засоби педагогічного підходу.

Для підготовки до занять кафедра впродовж багатьох років забезпечує студентів протоколами (робочими зошитами) до практичних занять, де викладені основні питання теми, базисний матеріал, схеми виконання практичної роботи. Використовуючи їх, студент повинен більш деталь-

но ознайомитись із даними матеріалів до практичних занять у системі Moodle.

По кожному з розділів дисципліни кафедрою підготовлені та видані друкарським способом довідкові матеріали: General microbiology, Immunology, Medical Virology, Medical Microbiology, Systemic bacteriology.

У комп'ютерах навчальних кімнат в окремих тематичних папках знаходиться весь ілюстрований матеріал по темам заняття (слайди, відеоролики, відеофільми). Протягом заняття студенти використовують його для кращого засвоєння матеріалу. Кожна лекція супроводжується мультимедійною презентацією. Наприкінці лекції лектор задає аудиторії одне питання з викладеного матеріалу, на яке студенти відповідають у письмовій формі. Результати заносяться в лекційний журнал і враховуються при підсумковому контролі. Пропущену лекцію студент повинен відпрацювати - підготувати реферат за темою і захистити його у лектора. На методичній нараді кафедри було прийняте рішення про проведення контрольних підсумкових занять по завершенню вивчення кожного розділу дисципліни: із загальної мікробіології, імунології, вірусології і